

مقدمه

درختچه هوهوبا یا جوجوبا یکی از گیاهان بسیار مقاوم به خشکی و مولد دانه‌های حاوی ۵۰ درصد روغن یا موم مایع است که در صنایع داروسازی، مواد و لوازم آرایشی و بهداشتی، تولید روغن خوراکی و غیره مصرف می‌شود و توانمندی فراوانی دارد. روغن هوهوبا در صنایع داروسازی و پزشکی، انواع صمغ‌ها و رزین‌ها و انواع الکل‌ها و اسیدها، روغن کاری قطعات ریز و بسیار حساس، تهیه مواد آرایشی و بهداشتی و نیز موارد بسیار دیگری مانند چرم سازی و دباغی، تهیه لاستیک، انواع ورنی‌ها و شمع‌ها، آدامس، پوشش میوه‌ها، کاغذ کاربن، تولید شمع و تولید روغن خوراکی و روغن سالاد غیر قابل جذب استفاده می‌شود. در رویشگاه طبیعی هوهوبا در آمریکا و مکزیک، میانگین مقدار بارندگی سالیانه بین ۱۰۰ تا ۴۵۰ میلی‌متر متغیر است.

مشخصات گیاه‌شناسی جوجوبا

جوجوبا یا هوهوبا با نام علمی (*Simmondsia chinensis*) از خانواده (*Simmondsiaceae*)، درختچه‌ای دو پایه، همیشه سبز با ساقه‌های متعدد، دارای برگ‌های کرکدار، متقابل و ارتفاع ۰/۵ تا ۵ متر می‌باشد. دانه‌های جوجوبا دارای موم بی‌رنگ و بی‌بوی ویژه‌ای می‌باشند که دارای مقدار آب و خاکستر پایین، چسبندگی و نقطه اشتعال بالا بوده و در صنایع مختلف به صورت گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد. میوه جوجوبا کپسول و عمدتاً حاوی یک دانه است. وزن بذر بین ۰/۲ - ۱/۵ گرم است. لپه‌ها شامل سلول‌های پارانشیمی است که محتوی قطرات ریز روغن همراه با ذرات پروتئینی کوچک است.

جدول ۱- مشخصات گیاه‌شناسی جوجوبا

هوهوبا، جوجوبا	نام فارسی
Jojoba	نام انگلیسی
<i>Simmondsia chinensis</i>	نام علمی
<i>Simmondsiaceae</i>	خانواده

شکل ۱- آشنایی با بوته، برگ، گل و میوه گیاه جوجوبا

کاشت

درختچه‌ی جوجوبا تا دمای ۱۸ تا ۲۰ درجه فارنهایت می‌تواند مقاومت کند ولی در دماهای پایین‌تر از بین می‌رود. این گیاه بسیار مقاوم به گرما و آب و هوای شبه بیابانی است. برای رشد بهتر به آفتاب کامل و آبیاری اندک (حدود یک یا دو بار در ماه در طی فصول گرم سال) نیاز دارد. گل‌های هوهوبا در سرمای ۵- درجه سانتی‌گراد صدمه می‌بینند. این گیاه معمولاً در اراضی صحرایی خوب زهکشی شده با بافت درشت می‌روید. هوهوبا به دلیل تولید ریشه‌های عمیق می‌تواند از رطوبت اعماق خاک در مناطق خشک بهره‌برداری کند و نسبت به شوری نیز مقاوم است.

شکل ۲- مزرعه پرورش جوجوبا

داشت

یکی دیگر از امتیازهای این گیاه کاهش نیاز آبی آن در فصول گرم سال است که سایر گیاهان بیشترین میزان آب را مصرف می‌کنند و حداکثر مصرف آب آن در زمان گرده افشانی یعنی اواخر زمستان می‌باشد که بدین ترتیب هیچ رقابتی با سایر گیاهان مجاور از نظر مصرف آب نخواهد داشت.

رشد گیاهان جوجوبا در خاک ماسه‌ای به آسانی انجام پذیر است و نه نیاز به کوددهی ندارد.

برداشت

اصولا در گیاه هوهوبا تولید محصول از سال چهارم آغاز می‌شود، ولی تولید اقتصادی آن ۷ تا ۸ سال پس از کاشت است تحت شرایط و مراقبت ویژه و با اصلاح نژاد، مقدار محصول به شدت افزایش می‌یابد، به طوری که

جوجوبا

PTMP/SK/R&D/A/ Jojoba 01 /16062021

توانسته‌اند ۲ تا ۴ تن بذر در هکتار جمع‌آوری نمایند. تولید بذر در باغ‌های قلمه‌رست در حدود سه برابر تولید بذر در باغ‌های دانه‌رست بوده است. به علاوه اینکه در ارقام قلمه‌رست مقدار روغن تولیدی به ۶۲ درصد وزن بذر نیز رسیده است. امروزه در آمریکا و بسیاری دیگر از کشورها تکثیر هوهوبا از طریق قلمه انجام می‌گیرد. برداشت دانه‌ها از اوایل مرداد تا اوایل شهریور ادامه دارد.

شکل ۳- برداشت دستی و مکانیکی جوجوبا

منبع

مرتضوی جهرمی سید مرتضی، & پهلوان پورفرد جهرمی علی اصغر. مقایسه شاخص‌های مختلف رشد و تولید بذر در نهال‌های دانه رست و قلمه رست هوهوبا.

